

SROK

SMANJENJE RIZIKA
OD KATASTROFA

USVOJIMO ZNANJA DA ŠTETA BUDE MANJA

Europska unija
Zajedno do fondova EU

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

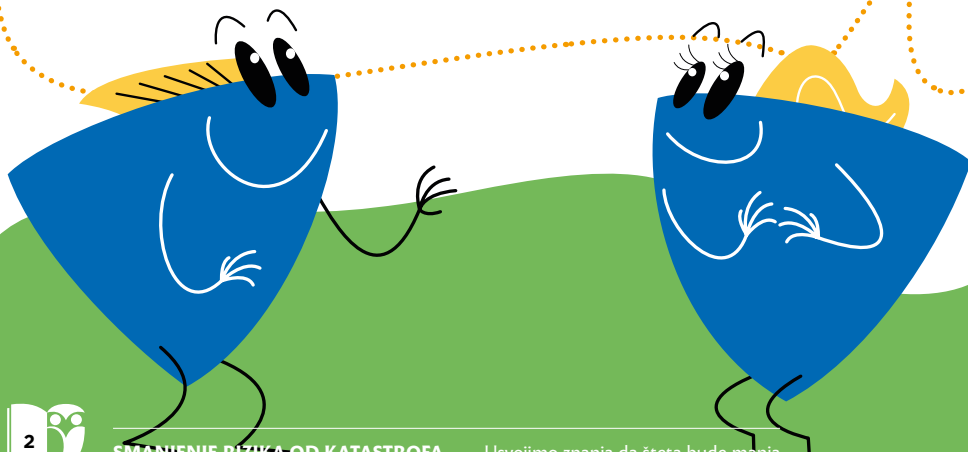
Projekt je sufinancirala Europska unija iz Kohezijskog fonda

ŠTO JE SROK I ZAŠTO JE VAŽAN?

OLUJE, POŽARI, POTRESI, POPLAVE, KLIZIŠTA... PRIJETNJE SU S KOJIMA SE SUOČAVA CIJELI SVIJET PA I HRVATSKA, NAŽALOST NERIJETKO S Ljudskim ŽRTVAMA I VELIKOM MATERIJALNOM ŠTETOM.

ONE SU NAŠA REALNOST, A PROGNOZE KAŽU, I BUDUĆNOST. STOGA SE, KAO DRUŠTVO U CJELINI, MORAMO PRIPREMATI ZA KATASTROFE I PODUZIMATI SVE POTREBNO KAKO BI SE NJIHOVE POSLJEDICE ZNAČAJNO UBLAŽILE.

OVA BROŠURA JE JEDAN OD KORAKA KA TOM CILJU JER JE NAMIJENJENA NAŠIM NAJMLADIMA KOJI ĆE SAZNATI I NAUČITI O NEKIM TEMELJNIM POJMOVIMA VEZANIM ZA SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA, KOJE SU VRSTE PRIJETNJI, I ONO NAJVAŽNIJE, ŠTO PODUZETI I KAKO SE PONAŠATI KADA DO NJIH DOĐE.

Prije nego što se upoznaš sa sadržajem ove brošure, bitno je znati što je to smanjenje rizika od katastrofa ili SROK.

To su mjere i aktivnosti koje svi zajedno poduzimamo, s glavnim ciljem - smanjiti negativne posljedice katastrofa, zaštititi ljudske živote i materijalna dobra. Time postajemo manje ranjivi na posljedice katastrofa. Ujedno dobrom pripremom, preventivnim aktivnostima i edukacijama, pogotovo vas najmlađih, podižemo našu spremnost za reagiranje u katastrofama.

Stoga tvoje znanje o prijetnjama, ublažavanju negativnih posljedica i postupcima tijekom katastrofa je bitno za tebe, tvoju obitelj i tvoju zajednicu.

Ti i tvoji vršnjaci diljem svijeta svojim znanjem i „malim“ koracima možete doprinijeti smanjenju rizika od katastrofa i stvaranju sigurnog okruženja.

SROK POJMOVI

Pronađi i zaokruži sljedeće riječi:

PRIJETNJA, KATASTROFA, RIZIK,
OTPORNOST, RANJIVOST I
KAPACITET.

A I O L J O R M I L L N K B
K G T K T U B E L J L V A A
U R P A P O J N O Z R T O
A A O P R I J E T N J A A B
L N J R A C I N T P B N J S E
H I N C L I Z N O U I T V
P V O R I Z I K T L V R D
I O S T U F O J K R E O L
O S T E D B A D M F S F K
H T K A P A C I T E T A R

Prijetnja - proces, pojava ili ljudska aktivnost koja može prouzročiti gubitak života, ozljede ili utjecati na zdravlje, imovinu, stvoriti društvene i gospodarske poremećaje ili naštetiti okolišu

Katastrofa - veliki poremećaj u funkcioniranju zajednice ili društva

Rizik od katastrofe - potencijalni gubici i štete koje se pojavljuju u zajednici s obzirom na osobine prijetnje (intenzitet) i zajednice (izloženost, ranjivost i kapacitet)

Otpornost - sposobnost sustava, zajednice ili društva odupiranju, apsorpiranju, prilagođavanju i oporavku od negativnih posljedica prijetnji

Ranjivost - uvjeti određeni fizičkim, društvenim, gospodarskim i okolišnim čimbenicima ili procesima koji povećavaju osjetljivost pojedinca, zajednice, imovine ili sustava na utjecaje prijetnji

Sposobnost - kombinacija svih snaga, svojstava i resursa dostupnih unutar zajednice, organizacije ili društva za upravljanje i smanjenje rizika i jačanje otpornosti

Izloženost - ljudi, infrastruktura, stambeni prostor, proizvodni kapaciteti i druga materijalna sredstva u područjima podložnim prijetnjama

VRSTE PRIJETNJI

Prijetnje mogu biti prirodnog ili antropogenog (ljudskog) podrijetla, a mogu biti i njihova kombinacija.

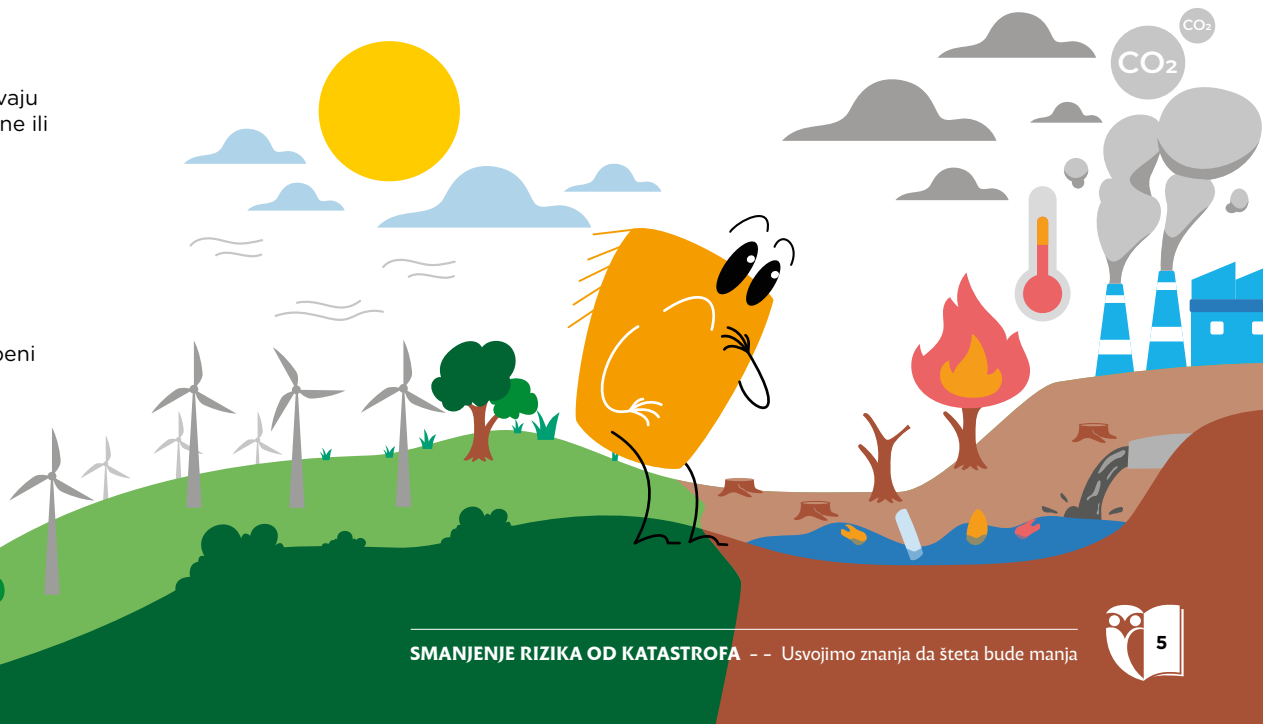
Prirodne prijetnje pretežno su povezane s prirodnim procesima i pojavama.

Antropogene prijetnje uzrokuje čovjek; potaknute su u cijelosti ili pretežno ljudskim aktivnostima i izborima.

Od 15 analiziranih rizika u Procjeni rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku, klimatske promjene značajno utječu na njih 10. Znaš li koji su to?

Klimatske promjene značajno utječu na prirodne prijetnje bitno mijenjajući njihov intenzitet, učestalost i mjesto pojavljivanja.

Smanjenje rizika od katastrofa i prilagodba klimatskim promjenama su povezani.

POTRES

Potres je iznenadno otpuštanje nakupljene energije u Zemljinoj kori u obliku seizmičkih valova i topline.

Potresi se najčešće događaju duž rasjeda zbog gibanja i međudjelovanja litosfernih ploča. Iako se potresi javljaju svakodnevno, snažni potresi su rijetki i pojavljuju se u nepravilnim razmacima.

NIJE MOGUĆE PREDVIDJETI TOČNO VRIJEME I LOKACIJU NASTANKA POTRESA

Seizmograf je uređaj kojim se mjeri i bilježi podrhtavanje i pomaci tla. Kod potresa mjerimo intenzitet (učinak potresa na ponašanje građevina na površini i način na koji su ljudi doživjeli potres) te magnitudu (oslobođena energija odnosno snaga potresa).

POTRES
NE UBIJA!
PROBLEM SU
NEOTPORNE
GRAĐEVINE.

**KVALITETNOM
GRADNjom DO
SMANJENJA RIZIKA
OD POTRESA!**

ŠTO MOGU UČINITI

- » Informiraj se o potresima u tvom mjestu stanovanja i o načinu izgradnje tvoje kuće/zgrade
- » Odredi sigurna mjesta u svom domu
- » Saznaj koja su sigurna mjesta izvan tvog doma
- » Podsjeti odrasle da pričvrste potencijalno opasne predmete na zid (police, ormare i dr.)

ŠTO AKO SE POTRES IPAK DOGODI

1. Ostani miran/mirna, ne paničari, ne trči
2. Sagni se i skloni ispod stola/školske klupe, pokrij glavu i lice te pričekaj da podrhtavanje prođe
3. Ako nema stola u blizini, zaštitni lice i glavu rukama te se prisloni uz kut nosivog zida
4. Odmakni se od stakla, prozora i svega što bi moglo pasti na tebe
5. Nakon što podrhtavanje prestane, pogledaj oko sebe i provjeri je li izlaz prohodan te smireno izađi iz zgrade
6. Ne koristi dizala
7. Ako si ostao/ostala zatrpan/a ne viči i lupanjem ukaži na svoju lokaciju

POPLAVA

Poplava je privremena prekrivenost zemljišta vodom koje obično nije njome prekriveno. Do poplave dolazi izlivanjem rijeka, bujica, privremenih vodotoka, jezera, kao i izdizanjem morske razine u priobalnim područjima.

Uzroci nastanka poplava mogu biti:

- Obilne kratkotrajne i/ili dugotrajne oborine
- Topljenje snijega i leda
- Iznenadno oslobađanje vode koja se zadržava ili preusmjerava ledom ili krhotinama
- Plimni val

**NE POSTOJI JEDINSTVENO
RJEŠENJE ZA SPRJEČAVANJE
POPLAVA, NEGO NIZ MJERA
KOJE SU PRILAGODENE
LOKALNIM UVJETIMA**

ŠTO MOGU UČINITI

- » Upoznaj lokalni sliv i sva vodena tijela u tvom zavičaju
- » Istraži je li na području gdje živiš u prošlosti bilo poplava i kakve su bile posljedice
- » Važne papire, opremu i dragocjenosti drži na povišenim mjestima i u vodootpornim spremnicima gdje ih voda neće moći dosegnuti
- » Prati sustav ranog upozorenja od poplava
- » Upoznaj se s evakuacijskom rutom za dolazak do sigurnog mjesta u slučaju poplave

- Popuštanje nasipa
- Pucanje akumulacija

Osim prirodnih uzroka, negativan utjecaj poplava mogu pospješiti antropogeni uzroci. Tako je čovjek isključivi krivac za:

- Kvar sustava za zadržavanje i odvodnju vode
- Otpad u riječnim koritima i kanalima za otjecanje
- Krčenje šuma (stvaraju se bujice na planinama i voda putuje brže i u većim količinama prema nizinama)
- Neodrživo upravljanje zemljištem
- Prevelika izgrađenost u gradovima (velike nepropusne površine)
- Uništavanje močvarnih područja

ŠTO AKO SE POPLAVA IPAK DOGODI

1. Koristi povišena mjesta za spašavanje ljudi, kućnih ljubimaca i vrijednosti u zatvorenom ili na otvorenom prostoru
2. Koristi zapakiranu vodu za piće (iz boce) dok se ne utvrdi ispravnost vode iz slavine ili bunara
3. Ako si na otvorenom, udalji se od poplavljenog područja (nemoj hodati kroz vodu) ili se popni na povišeno mjesto i ondje sačekaj spasioce
4. Izađi iz vozila koje ne može proći kroz poplavu i popni se na uzvisinu
5. Informiraj se slušajući radio jer je to važno za dobivanje daljnjih uputa
6. Pomozi drugima, osobito ranjivijim članovima obitelji i podsjeti roditelje da isključe struju, vodu i plin.
7. Slušaj upute na radiju ili tv i ako nadležne službe pozovu na evakuaciju, upozori starije članove kućanstva neka odmah postupe kako je zatraženo
8. Ne diraj uređaje koji su uključeni u struju

POŽAR

Požar je svako nekontrolirano gorenje koje nanosi materijalnu štetu i ugrožava živote i zdravlje ljudi i životinja. Posljedice šumskih požara očituju se u gubitku staništa, degradaciji tla i pojavi poplava i erozija.

ZA POJAVU VATRE POTREBNI SU GORIVO, KISIK I VISOKA TEMPERATURA. UKLONIMO LI BILO KOJI ELEMENT, VATRA SE NEĆE POJAVITI

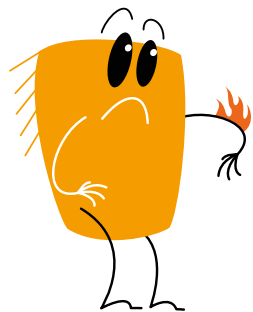
Na širenje požara otvorenog prostora utječu:

1. Gorivo (vrsta, količina i vlaga)
2. Vlažnost zraka, vjetar i doba dana
3. Topografija terena (nagib i orijentacija padine...)

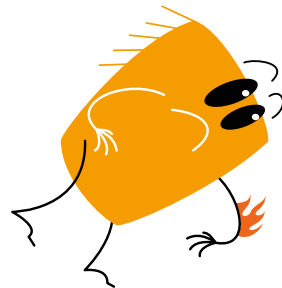
ŠTO MOGU UČINITI

- » Izbjegavaj paljenje vatre na otvorenom
- » Ne ostavljaj vatru bez nadzora
- » Ne ostavljaj na vanjskim površinama staklene boce ili komade stakla jer mogu odbiti sunčevu svjetlost i izazvati požar
- » Pomozi odraslima u čišćenju okoliša od suhog granja i lišća oko kuće ili škole
- » Ne bacaj otpad u prirodu

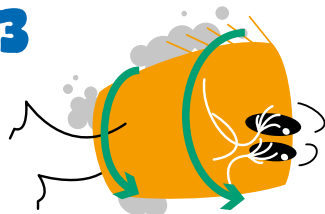
1

2

3

ŠTO AKO SE POŽAR IPAK DOGODI

1. Ako se nalaziš uz obalu mora, uđi u vodu tako da u njoj možeš stajati i ondje sačekaj spasioce
2. Ako u blizini nema vode, zaklon potraži na mjestima koja su siromašna gorivom
3. Na nos i usta stavi mokri rupčić ili neku tkaninu koja će smanjiti ulazak dima u organizam
4. Slušaj upute preko radija i ako se zahtijeva evakuacija odmah kreni
5. Ako ti vatra zahvati odjeću nemoj panično bježati, već stani, legni na tlo, pokrij oči rukama i zakotrljaj se

SUŠA

Suša je prirodna pojava, najčešće vezana uz manjak oborina kroz dulje razdoblje u odnosu na prosječne oborinske prilike na određenom području. Nedostatak vode za piće i navodnjavanje utječe na ratarstvo i stočarstvo te može dovesti do poremećaja u opskrbi hranom i širenja bolesti zbog pogoršanja sanitarnih uvjeta. Dugi periodi suše također mogu potaknuti migracije i raseljavanje. Zbog suše poljoprivreda trpi velike ekonomske gubitke, a suša može negativno

ŠTO MOGU UČINITI

- » Štedi vodu - zatvori slavinu prilikom pranja zubi, ne peri posuđe pod tekućom vodom i koristi perilicu za pranje posuđa samo ako je puna
- » Saznaj više o mjesečnim, sezonskim i dugoročnim vremenskim izgledima pojave suše i kako će to utjecati na tebe
- » Javi odraslima ako primijetiš da slavina propušta vodu kap po kap
- » Prikupljaj kišnicu u vrtu i/ili školskom dvorištu tijekom kišnih perioda godine
- » Sadi stabla i poljoprivredne kulture otporne na sušu
- » Upoznaj se s procesima pročišćavanja vode, navodnjavanja i desalinizacije

SUŠA NASTUPA POLAKO, POSTUPNO SE RAZVIJA I NE POZNAJE GEOGRAFSKE GRANICE.

utjecati i na proizvodnju električne energije i riječni transport.

Na posljedice suše može također utjecati:

- Krčenje šuma - potiče se erozija tla čime se smanjuje njegova sposobnost skladištenja i zadržavanje vode
- Prekomjerno iskorištavanje vode za industrijske potrebe, ali i za kućanstva

ŠTO AKO SE SUŠA IPAK DOGODI

1. Racionalno koristi vodu (skрати trajanje tuširanja, ne kupaj se u kadi, koristi tipkalo za smanjeno ispiranje wc školjke...)
2. Prati i primjenjuj savjete stručnih službi
3. Aktivno sudjeluj u radu zajednice u vezi s racionalnom raspodjelom zaliha hrane i vode
4. Pomozi najranjivijim osobama u zajednici

NAVODNJAVANJE JE JEDNA OD MJERA KOJOM SE ŠETNE POSLJEDICE U POLJOPRIVREDI OD SUŠE MOGU ZNATNO SMANJITI, A NEGDJE I POTPUNO IZBJEĆI

EKSTREMNE TEMPERATURE

Ekstremne temperature, tj. toplinski i hladni valovi, su dugotrajna razdoblja izrazito visoke ili izrazito niske temperature zraka u odnosu na uobičajene temperature. Ekstremne temperature mogu uzrokovati privremeni poremećaj u obavljanju svakodnevnih aktivnosti i imati negativne posljedice na zdravlje.

TOPLINSKI VAL ČESTO JE PRAĆEN I VISOKIM UDJELOM VLAGE U ZRAKU, A HLADNI VAL VJETROM I VEĆOM KOLIČINOM OBORINA

ŠTO MOGU UČINITI

- » Upamti, najveći broj težih zdravstvenih posljedica događa se u prva dva dana nakon pojave opasnih temperatura ili kada takva razdoblja potraju duže
- » Nauči što odjenuti, što piti i jesti te kako se ponašati tijekom pojave ekstremnih temperatura
- » Posadi stablo i potiči širenje zelenih površina u urbanim sredinama

VEĆI BROJ ZELENIH POVRŠINA U URBANIM SREDINAMA IMA POZITIVAN UTJECAJ PRILIKOM POJAVA EKSTREMNIH TEMPERATURA

toplinski val

- > SUNČANICA
- > CRVENILO
- > GRČEVI
- > ISCRPLJENOST
- > TOPLINSKI UDAR (KOLAPS ORGANIZMA)

hladni val

- > PROBLEMI S DISANJEM
- > PROBLEMI KARDIOVASKULARNOG SUSTAVA
- > OZEBLINE/PROMRZLINE/SMRZOTINE
- > OPĆA POTHLADENOST TIJELA

ŠTO AKO SE TOPLINSKI VAL IPAK DOGODI

1. Izbjegavaj boravak na otvorenom između 10 i 17 sati
2. Pij dovoljno tekućine i to često, a izbjegavaj masnu i začinjenu hranu
3. Obuci se u prozračnu i svijetlu odjeću, stavi šešir i sunčane naočale
4. Rashladi tijelo tuširanjem ili kupanjem u mlakoj vodi
5. Rashladni uređaj postavi na temperaturu maksimalno 7°C nižu od vanjske
6. Noću otvaraj prozore u svom domu, a po danu isključi nepotrebna svjetla i uređaje koji zagrijavaju prostor

ŠTO AKO SE HLADNI VAL IPAK DOGODI

1. Obuci se prikladno za niske temperature: slojevito s vjetrootpornim vanjskim slojem, toplim čarapama, rukavicama, kapom i šalom s kojim prekrij nos i usta
2. Ako se smočiš, što prije se presvuci u suhu odjeću jer toplinu gubiš brže kada si mokar/mokra
3. Pij puno mlake tekućine
4. Izbjegavaj izlaganje velikoj hladnoći i snijegu

ORKANSKI VJETROVI

Vjetar je pretežno vodoravno strujanje zraka u atmosferi iz područja visokog tlaka zraka prema području niskog tlaka zraka. Brzina vjetra mjeri se pomoću anemometra. Jačina vjetra određuje se Beaufortovom ljestvicom od 0 bofora (tišina) do 12 bofora (orkan - brzina vjetra veća od 33 m/s). Mnogi lokalni vjetrovi imaju posebne nazive. Poznati vjetrovi na Jadranu su bura, jugo, maestral i burin.

ZA SADA SLUŽBENO ZABILJEŽEN NAJJAČI UDAR VJETRA U HRVATSKOJ JE UDAR BURE OD 248 KM/H (69 M/S)

ŠTO MOGU UČINITI

- » Podsjeti odrasle na važnost redovitog provjeravanja stanja krovništva
- » Ako se u blizini nalaze oštećena/suha/trula stabla ili grane, podsjeti odrasle neka ih uklone
- » Prati vremensku prognozu
- » Ako je izdano upozorenje za olujno nevrijeme ostani u kući
- » Sve predmete s balkona i dvorišta unesi u kuću ili ih pričvrsti

Posljedice olujnog nevremena mogu biti:

- Ljudska stradanja
- Velike materijalne štete na građevinama
- Poteškoće i prekidi u komunikacijama i prometu
- Mehanička oštećenja na biljkama (iščupana stabla)
- Erozijska tla i pojava klizišta
- Brzo širenje šumskog požara

ŠTO AKO SE OLUJNO NEVRIJEME IPAK DOGODI

1. Pričvrsti prozore i vrata
2. Skloni se u prostoriju bez prozora (u hodnik ili kupaonicu)
3. Isključi sve električne uređaje
4. Ostani u zgradi/kući dok se vjetar ne utiša
5. Ako je zgrada oštećena, skloni se u neoštećeni dio ili ispod namještaja dok oluja ne prođe
6. Ako se u trenutku oluje zatekneš na otvorenom, pronađi zaklon i obavezno zaštititi oči, nos i usta od prašine
7. Ako ne nađeš zaklon, leži na pod i zaštititi se rukama
8. Na ulici pripazi na predmete koji mogu pasti na tebe
9. Ne približavaj se oštećenim dalekovodima i objektima koji nisu sigurni

SNIJEG I LED

Snijeg je oborina koja nastaje pri niskim temperaturama kada postoji dovoljno vodene pare u oblacima koja se smrznje i formira ledene kristale potom vezane u formu pahuljica.

Led je voda u čvrstom agregatnom stanju koja se u atmosferi može naći u više različitih oblika (snijeg, tuča, voda zaleđena pod utjecajem hladnog vjetrova, oborine zaleđene u dodiru s površinama čija je temperatura znatno ispod nula stupnjeva Celzijusa).

GUSTE ŠUME MOGU STABILIZIRATI SNJEŽNI POKROV I SMANJITI MOGUĆNOST NASTANKA LAVINA.

ŠTO MOGU UČINITI

- » Budi svjestan/svjesna da se skoro svake godine zimi zbog velike količine snijega i leda događa povećan broj ozljeda zbog padova na ledu
- » Budi svjestan/svjesna da snijeg ili led s krovova može pasti i ozlijediti te
- » Saznaj kako snijeg i led mogu utjecati na prometne nezgode
- » Uči o prevenciji i budi oprezan/oprezna jer ćeš tako smanjiti vjerojatnost od nezgoda

Opasne snježne prilike su: velike visine snijega, snijeg velike težine/opterećenja, dugotrajno padanje snijega, lavina (snijeg koji se kreće niz padinu s dovoljno velikim nagibom)

Opasne pojave povezane s ledom:

- oborine koje se smrznjavaju u dodiru s površinom hladnijom od 0 °C stvarajući gladak i proziran sloj
- crni led - pojava ledene, jedva zamjetne, kore na cesti
- nakupljanje crnog leda na plovilima može uzrokovati njihovo prevrtanje
- poledica

ŠTO AKO SE IPAK DOGODI

1. Izbjegavaj nepotrebne izlaske, a ako moraš izaći hodaj očišćenim nogostupima i stazama oprezno, malim kratkim koracima i gledaj ispred sebe
2. Nosi obuću s potplatama koje smanjuju klizanje
3. Ruke drži izvan džepova i nemoj nositi teške predmete u ruci jer ugrožavaš ravnotežu
4. Prilikom silaska niz stepenice drži se za rukohvat
5. Izbjegavaj hodati po zaleđenim površinama, pogotovo po zaleđenim vodenim površinama, npr. po zaleđenim jezerima i barama
6. Pomozi odraslima redovito čistiti prilazne putove ili pločnik ispred kuće uz posipanje soli ili pijeska kako se netko ne bi ozlijedio na zaleđenim površinama

KLIZIŠTA

Klizištem nazivamo dio terena na kojem je došlo do klizanja tla zbog poremećaja stabilnosti. Na stabilnost padina utječu mnogi prirodni i antropogeni čimbenici.

Odron je masa otrgnutih dijelova stijene, kamenja, pijeska, blata, zraka i vode koja se velikom brzinom kreće niz strmu padinu pod utjecajem gravitacije. U vrlo strmim

POŠUMLJAVANJEM TERENA I SMANJENJEM KOLIČINE VODE NA I U PADINI SMANJUJE SE VJEROJATNOST POJAVE KLIZIŠTA I ODRONA

ŠTO MOGU UČINITI

- » Saznaj koliko je područje gdje živiš u prošlosti bilo izloženo pojavi klizišta/odrona
- » Ako živiš na području podložnom klizištima/odronima, budi svjestan/svjesna vremenskih prilika koje mogu uzrokovati pojavu klizišta
- » Upoznaj se sa znakovima koji unutar doma mogu ukazivati na pojavu klizišta (pukotine/iskrivljenja na zidovima, gredama ili podu, pucketanje zidova, pukotine s vodom u podrumu i dr.)
- » Upoznaj se sa znakovima koji izvan doma mogu ukazivati na pojavu klizišta (zvukovi lomljenja drveća, nagnuto/povijeno drveće, pukotine/izbočenja na terenima, prometnicama, objektima, nagnuti električni stupovi i ograde i dr.)
- » Pomozi odraslima čistiti odvodne kanale da višak vode lakše otječe
- » Pomozi odraslima u pošumljavanju terena jer tako povećavamo stabilnost padina, podsjeti ih da je bolje saditi raslinje s dubokim korijenjem i ono koje je veći potrošač vode

ŠTO AKO SE KLIZIŠTE ILI ODRON IPAK DOGODI

1. Hitno se udalji od mjesta gdje je nastalo klizište zajedno s kućnim ljubimcima, ako ih imaš

područjima krhotine mogu doseći brzinu od preko 160 kilometara na sat što ih čini vrlo opasnim.

Za nastanak klizišta obično postoje sljedeći uvjeti:

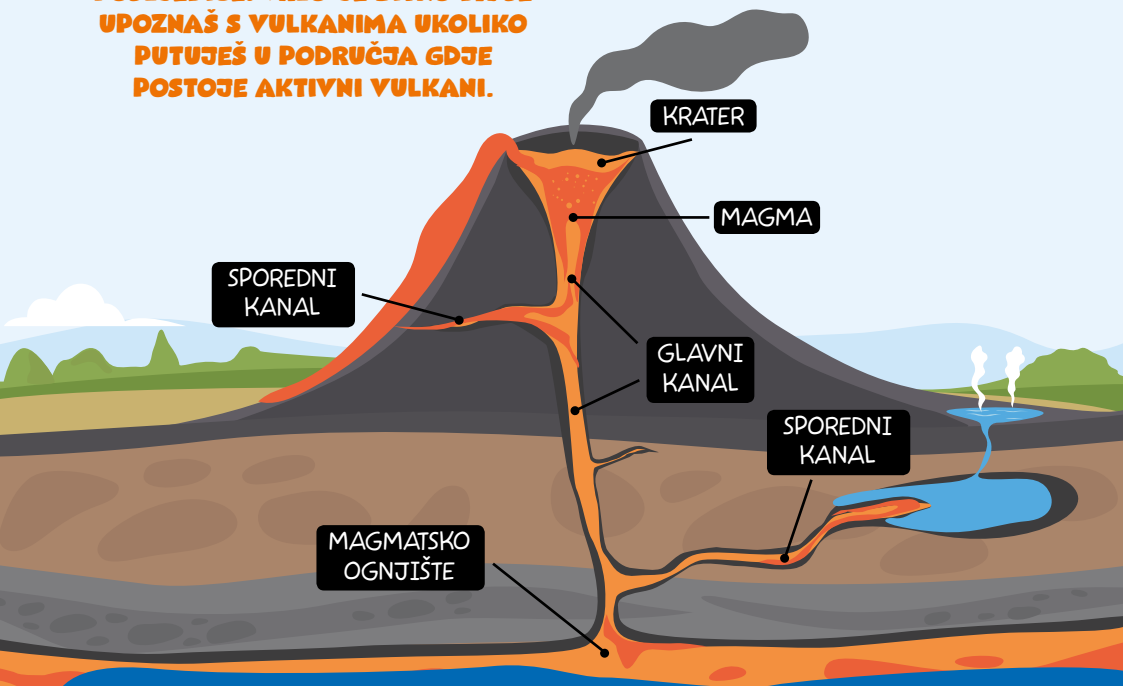
- strma padina
- veća količina vode u tlu
- manjak vegetacije koja bi stabilizirala tlo

Korijenje biljaka stabilizira tlo na padini korištenjem vode iz podzemlja i sprečavajući pomicanje dijelova tla niz padinu.

VULKANI

Vulkan je otvor ili pukotina u Zemljinoj kori iz kojeg na površinu izbijaju rastaljene mineralne tvari i plinovi iz unutrašnjosti Zemlje. Kada magma iz unutrašnjosti Zemlje izbije na njenu površinu, nazivamo ju lavom. Osim lave ljudima prijete vulkanski pepeo, vrući plinovi i vulkanske bombe te lahar (blatni tok nastao rastapanjem snijega i leda na padinama vulkana).

U HRVATSKOJ NEMAMO VULKANA, ALI MOŽEMO OSJEĆATI NJEGOVE POSLJEDICE. VRLO JE BITNO DA SE UPOZNAŠ S VULKANIMA UKOLIKO PUTUJEŠ U PODRUČJA GDJE POSTOJE AKTIVNI VULKANI.

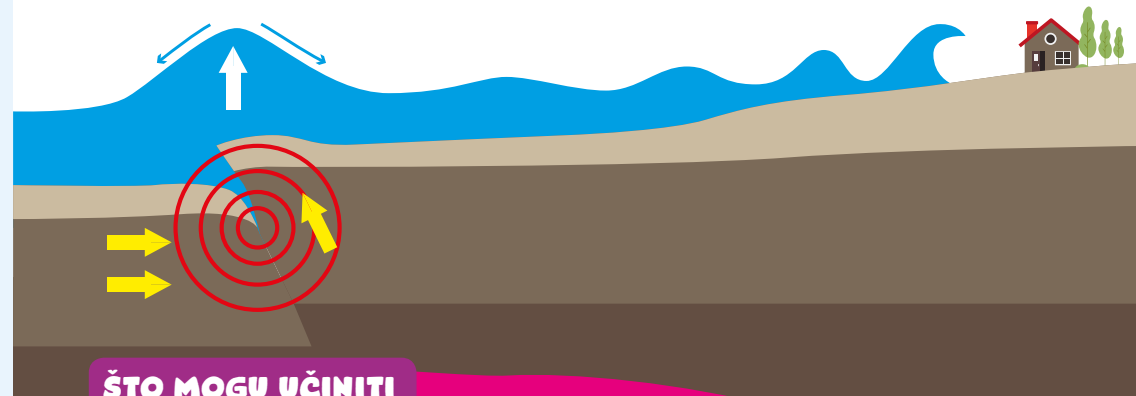
- » Saznaj osnovne informacije o vulkanskoj aktivnosti područja kamo putuješ i upoznaj se sa znakovima za upozorenje lokalne zajednice
- » Ako se zatekneš na području trenutne vulkanske aktivnosti, prati upute nadležnih tijela i ako nije izdana uputa za evakuaciju, ostani u zatvorenom prostoru i zatvori sva vrata i prozore te ugasi klima uređaje
- » Ako si vani, zaštiti dišne organe i oči od pepela i potraži zaklon

Znaš li da vulkanski pepeo:

- Čine čestice koje mogu biti tvrde, abrazivne i blago korozivne, a kada su mokre mogu provoditi struju;
- Može generirati grmljavinu i munje (zbog trenja u stupu erupcije);
- Može zagađati lokalne zalihe vode i oštetiti vegetaciju;
- Ako se nakupi na krovovima može ih urušiti i može uzrokovati oštećenja na dalekovodima;
- Može smanjiti vidljivost i ceste učiniti kliskima i neprohodnima.

TSUNAMI

Tsunami - morski valovi velike amplitude najčešće uzrokovani potresom, podvodnim klizištima (urušavanjima) ili erupcijom vulkana. Uobičajena brzina kretanja vala iznosi oko 30 - 40 kilometara na sat, a u nekim slučajevima čak 800 km na sat. Visina valova tsunami povećava se približavanjem obali i može dosegnuti visinu od nekoliko desetaka metara.

ŠTO MOGU UČINITI

- » Istraži jesu li se na području gdje se trenutno nalaziš događali potresi i tsunami (Pogledaj video Lessons Save Lives: The Story of Tilly Smith)
- » Ako se nalaziš na obali i dogodi se potres nakon kojeg može slijediti tsunami, obrati pažnju na razinu mora, ako primijetiš naglo povlačenje mora (snažna oseka) udalji se od obale na sigurnu udaljenost i na što veću uzvisinu
- » Prati upute preko radija kako bi znao/znala kada je sigurno vratiti se nazad

EPIDEMIJE I PANDEMIJE

Epidemija je pojava bolesti na ograničenom području koju karakterizira veći broj oboljelih no što je uobičajeno.

Pandemija nastaje naglim širenjem bolesti na više država ili kontinenata u razmjerno kratkom vremenu.

Za nastanak zarazne bolesti moraju postojati osnovni uvjeti:

- uzročnik (patogeni mikroorganizam)
- domaćin (čovjek ili životinja)
- putevi/načini širenja bolesti

ŠTO MOGU UČINITI

- » Zapamti, mjesta kroz koja mikroorganizmi mogu ući u tijelo domaćina su: dišni sustav, probavni sustav, koža i vidljive sluznice
- » Zapamti da na osjetljivost ljudi kao domaćina utječe više stvari: dob, spol, kondicija, stanje imuniteta, higijena te sanitarni uvjeti, klimatski i meteorološki uvjeti i dr.
- » Često i temeljito peri ruke sapunom i vodom (dok pereš ruke možeš otpjevati kraću pjesmicu u trajanju od oko 30 sekundi)
- » Kada kašlješ i kišeš pokrij nos i usta maramicom ili savijenim laktom
- » Provjetravaj prostoriju u kojoj boraviš zbog izmjene ustajalog zraka sa svježim
- » Pij samo onu vodu u čiju si zdravstvenu ispravnost siguran/sigurna, a ako nisi, pitaj odrasle
- » Uvijek operi voće i povrće prije konzumacije

Za pojavu zarazne bolesti i njezino širenje na određenom području moraju postojati uvjeti koji zajedno čine epidemiološki lanac. Ako neki od uvjeta u epidemiološkom lancu izostane, bolest se neće pojaviti, tj. smanjit će se njeno širenje.

ŠTO AKO SE IPAK DOGODI

1. Slušaj i prati upute nadležnih tijela u vezi s mjerama prevencije i zaštite
2. Budi discipliniran/a u provođenju svih preporučenih mjera zaštite i svih preporučenih mjera jačanja vlastitog imuniteta (zdravo se hrani, dovoljno spavaj, redovno se bavi fizičkom aktivnošću, često peri ruke i općenito održavaj dobru osobnu higijenu i dr.)
3. Obrati pažnju na moguće simptome i ako ih primijetiš odmah reci odraslima te poštuju propisane mjere izolacije
4. Ako moraš biti u prostoru s bolesnom osobom koristi osnovna zaštitna sredstva (maska za lice, sredstva za dezinfekciju i dr.)

KOMPLET ZA PREŽIVLJAVANJE

U ruksak, torbu ili veću čvrstu vrećicu stavi neophodne stvari za slučaj evakuacije. Neka ti sljedeći popis bude podsjetnik koji po potrebi možeš i dopuniti.

- Voda - pakirana, obična, najmanje za 2 dana (1,5 -2 litre po danu)
- Hrana - dehidrirana ili konzervirana koju inače jedeš, ali bez puno soli i šećera, u količini za najmanje 2 dana
- Higijenske potrepštine - četkica i pasta za zube, zaštitna maska za lice, papirnate maramice, toaletni papir, higijenski ulošci, antibakterijski gel i sl.
- Medicinske potrepštine - flasteri, sredstvo za dezinfekciju, zavoji, naočale (ako ih koristiš) ili neka druga medicinska pomagala i lijekovi
- Priručna sredstva i elektronika - otvarač za konzerve, napunjena baterija za mobilni telefon (u trenutku evakuacije samo

dodaj mobilni telefon), prijenosni radijski prijemnik na baterije i rezervne baterije, svjetiljka, pištaljka, šibice ili upaljač, plastične vrećice za smeće, ljepljiva vrpca...

- Novac, dokumenti i brojevi telefona/mobilnog telefona, rodbine i prijatelja na papiru (za sve ostale hitne situacije zvat ćeš 112)
- Odjeća i spavanje - vreća za spavanje ili deka
- Karta s unaprijed ucrtanim evakuacijskim putovima
- Hrana i potrepštine za kućne ljubimce, ako ih imaš

Upoznaj odrasle s pripremom kompleta za evakuaciju i pomози im u pripremi. Ako u kućanstvu imate bebe, starije osobe ili osobe s invaliditetom ne zaboravite pripremiti stvari i za njihove potrebe.

OBITELJSKI PLAN

Obiteljski plan olakšat će snalaženje u izvanrednim situacijama i zato ga je korisno imati i stalno unaprjeđivati. Može sadržavati:

- » Važne telefonske brojeve i alternativne načine komuniciranja (npr. mjesta gdje ćete ostaviti pisane poruke za ukućane)
- » Mjesta susreta ako ste na različitim lokacijama
- » Evakuacijske putove
- » Informacije o tome što ćete učiniti ako se ne možete vratiti kući ili kontaktirati

članove obitelji

- » Zaduženja svakog člana obitelji tijekom evakuacije uključujući uzimanje kompleta za preživljavanje
- » Ime osobe izvan vašeg mjesta koju će ukućani po potrebi kontaktirati
- » Podsjetnik na sigurna mjesta u domu i izvan njega, podsjetnik na mjesta za isključenje plina, struje i vode i dr.

S obiteljskim planom trebaju biti upoznati svi članovi kućanstva.

RAZREDNI PLAN

Razredni plan priprema se u suradnji s učenicima prije nego što se dogodi velika nesreća ili katastrofa.

- » Odlazak do sigurnih mjesta u razredu, školi i vanjskom prostoru za svaku prijetnju
- » Obilazak evakuacijskih putova i vježbe evakuacije iz škole
- » Upoznavanje sa školskim skloništem i ponašanjem u skloništu

» Određivanje uloga učenika u slučaju velike nesreće ili katastrofe, a koji će biti: zaduženi za razred, za druge učenike kojima je potrebna pomoć, određivanje učenika koji znaju i mogu pružiti prvu pomoć, učenika koji će brinuti o razrednom kompletu za preživljavanje i dr.

PROVJERI KAKO SI?

Ako se dogodi katastrofa ljudi reagiraju na različite načine i imaju mnogo različitih vrsta osjećaja. Neki ljudi vjeruju da duga predstavlja nadu. Nacrtaj dugu sa šest boja i za svaku od boja odaberi jednu emociju pored koje ćeš napisati zašto se tako osjećaš tijekom teškog vremena.

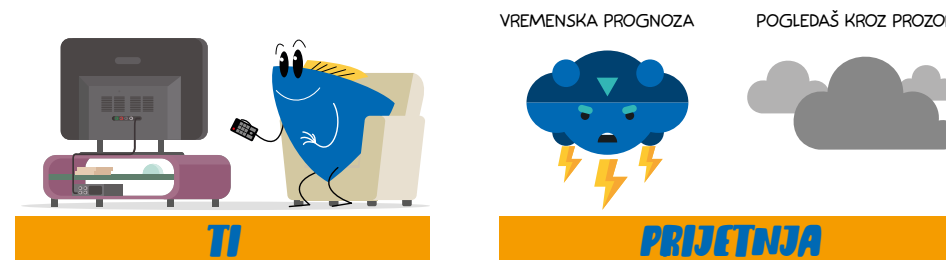
Osjećao/osjećala sam se ljutito kad...
Osjećao/osjećala sam se uplašeno kad...
Bio/bila sam tužan/tužna kad...
Osjećao/osjećala sam se uzbuđeno kad...
Osjećao/osjećala sam nadu kad...
Osjećao/osjećala sam se sretno kad...

Razgovaraj s roditeljima, prijateljima, nastavnicima... Ako se loše misli i osjećaji ne smanje narednih dana, ne oklijevaj potražiti pomoć stručnih osoba.

- ZAMISLI ZNAK STOP. STANI!
- OHRABRI SE, OSTANI MIRAN/MIRNA.
- PAŽNJU USMJERI NA SVOJE TIJELO: MIRNIJE DISANJE, OPUŠTANJE MIŠIĆA LICA, RUKU I NOGU...

Znači to ti je zapravo kao ovo... Sjediš ti u kući, gledaš TV i čekaš da konačno dođe vrijeme da kreneš na rođendan kod prijatelja Đure kad vidiš na televiziji prognozu za ostatak dana - tisuću i jedan crni oblak.

I normalno, procijeniš si rizik ovako nekako:

„Mislim da je vjerojatnost kiše velika jer su prognoze najčešće prilično točne, a i vidim kroz prozor da se vani stvara tamni oblak. Pokisnem li na putu do rođendana, morat ću cijelu zabavu provesti skroz mokar ako ne želim završiti kao na slici i riskirati da mi Đuro napravi zamjenske hlačice od maminog fikusa.

Ne sviđa mi se fikus, mislim da svrbi dok ga nosiš. Što mogu učiniti kako bih smanjio rizik?

1. Ostati u kući i propustiti rođendan - Ne, to ne želim
2. Otići automobilom - Ne, pa nemam vozačku dozvolu
3. Obuti čizme, odjenuti kabanicu i uzeti kišobran - Da, to mogu

Eto - to ti je smanjenje rizika od katastrofa na primjeru mokrih gaća. Isto ti je i s nekom prijetnjom, npr. poplavom. Nekoliko je stvari o kojima možeš promisliti i unaprijed učiniti kako bi se negativne posljedice izbjegle ili ublažile.

**Usvojimo znanja
da šteta bude manja**

KONTAKTI ZA VIŠE INFORMACIJA:

**Ministarstvo unutarnjih poslova
Ravnateljstvo civilne zaštite
Nehajska 5, 10000 Zagreb**

Telefon: (+385) 1 3650 085

<https://civilna-zastita.gov.hr/>

www.strukturnifondovi.hr